

THE UNIVERSITY OF
WINNIPEG

Фонд за науку
Републике Србије

ОТКРИЋЕ НАЈСТАРИЈИХ ФОСИЛА НЕАНДЕРТАЛЦА У СРБИЈИ

*Откриће српско-канадског тима објављено је у престижном
научном часопису **Journal of Human Evolution***

Саопштење за јавност Филозофског факултета Универзитета у Београду

ДАТУМ ОБЈАВЉИВАЊА – 28.03.2022.

БЕОГРАД – У пећини Велика Баланица у Сићевачкој клисури код Ниша откривена су четири зуба која су припадала најмање два неандерталским индивидуама (одрасла и дете). Анализа зуба објављена је у часопису *Journal of Human Evolution* од стране међународног тима стручњака из Србије и Канаде, коју воде професори Душан Михаиловић са Филозофског факултета Универзитета у Београду и проф. Мирјана Роксандић са Универзитета у Винипегу (Канада). Истраживања су спроведена у оквиру рада на пројекту НЕЕМО Фонда за науку Републике Србије (пројекат бр. 7746827).

Зуби су датовани на пре око 300 хиљада година, што их чини најстаријим фосилима неандерталца (*Homo neanderthalensis*) у источној Европи и другим најстаријим људским фосилима у Србији, тек нешто млађим од пола милиона година старе доње вилице човека из Мале Баланице откривене 2006. године. До сада су остаци неандерталца у Србији били идентификовани само на једном локалитету, оближњој пећини Пештурина, у којој су 2015. године откривени један зуб и фрагментована кост подлактице неандерталца. Најдревнији остаци неандерталаца, старости између 300–500 хиљада година, идентификовани су на подручју западне Европе, а временом се њихов ареал проширио све до западне Азије. Њихово присуство у Великој Баланици пре око 300 хиљада година представља најранији доказ њиховог ширења према истоку.

Зуби из Велике Баланице су пронађени у асоцијацији са траговима огњишта и каменим алаткама за обраду коже познатим као построшке типа Кина (Quina). За разлику од фосилних остатака, најстарије алатке овог типа потичу са истока, са налазишта која припадају ашелско-јабрудријенском комплексу (из периода пре 400-200 хиљада година), док се у западној Европи јављају много касније. То показује да је на територији Балкана пре 300 хиљада година највероватније дошло до контакта европских и блискоисточних популација. Још увек се не може рећи са сигурношћу да ли до ширења културних иновација дошло миграцијама људи или разменама идеја између заједница, нити можемо идентификовати изворне носиоце ове технологије (није јасно да ли су у питању

неандерталци или друге врсте људи). Извесно је, међутим, да су ове иновације довеле до коначног уобличавања културних образаца карактеристичних за средњи палеолит – период који представља једну од прекретница у раној праисторији човечанства.

Археолошка истраживања пећина у близини Ниша (Пештурина, Мала и Велика Баланица) врше се у сарадњи Филозофског факултета у Београду и Универзитета у Винипегу, а финансира их Министарство културе и информисања Републике Србије.

Journal of Human Evolution је један од водећих часописа који објављује радове из области еволуције човека. Чланак се може наћи на следећем линку:

<https://doi.org/10.1016/j.jhevol.2022.103175>

КОНТАКТ СА МЕДИЈИМА

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет – Универзитет у Београду
dmihailo@f.bg.ac.rs

Предраг Радовић, Филозофски факултет – Универзитет у Београду
predrag.radovic@f.bg.ac.rs